

Deskundigenbijeenkomst Eerste Kamer Wet uitbreiding taakstrafverbod (35 528)

Dinsdag 8 juni 2021

Bijdrage prof. Dr. Mr. P.T.C. van Kampen, lid algemene raad Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA)

- Het wetsvoorstel dat voorligt beoogt het opleggen van een gevangenisstraf verplicht te stellen bij veroordelingen voor alle vormen van mishandeling tegen personen in de uitoefening van een publieke taak in het kader van de handhaving van de orde of veiligheid (art. 300-303 Sr). Op 3 december 2019 heeft de NOvA advies uitgebracht over dit voorstel. De bezwaren uit dit advies gelden onverkort. Het advies is te raadplegen via <https://www.advocatenorde.nl/juridische-databank/details/wetgevingsadviezen/17660016865551>
- Een (uitbreiding van de) plicht om een bepaalde straf op te leggen beperkt de rechterlijke straftoemingsvrijheid in ernstige mate. In 2012 is het huidige art. 22b ingevoerd, waarmee een taakstrafverbod is geïntroduceerd voor enkele ernstige delicten en gevallen waarin de verdachte al eerder voor een soortgelijk feit tot een taakstraf is veroordeeld. Het opleggen van een taakstraf is enkel mogelijk indien daarnaast een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf of vrijheidsbenemende maatregel wordt opgelegd.
- Het inperken van het beslissingsdomein van de rechter dient in een rechtsstaat te worden vermeden wanneer daartoe geen zeer dringende noodzaak bestaat. Principieel geldt dat aan de rechtsprekende macht kan (en moet) overgelaten worden om in alle gevallen een passende straf op te leggen, die rekening houdt met alle omstandigheden van het geval, waaronder de ernst van het feit, mogelijke kwetsbaarheid van de verdachte en eventuele maatschappelijke verontwaardiging.
- Ook bij de totstandkoming van het huidige art. 22b is vanuit verschillende kanten (zowel vanuit de praktijk als vanuit de wetenschap) gepleit tegen invoering van het verbod, en na invoering tot afschaffing¹, omdat het maatwerk onmogelijk maakt. Rechters gingen na invoering over tot het opleggen van een symbolische dag gevangenisstraf, om het taakstrafverbod zo te omzeilen. De minister wilde van afschaffen niets weten en besloot inmiddels in plaats van het terugdraaien van het verbod, tot een uitbreiding.
- Los van voornoemd principieel argument is het de vraag over hoeveel gevallen het uiteindelijk zal gaan. Uit het wetsvoorstel blijkt niet van enig onderzoek naar de vraag of het ontbreken van een taakstrafverbod voor de feiten die het betreft werkelijk tot ongewenste uitkomsten van strafzaken leidt. Ook blijkt niet in hoeverre het opleggen van een taakstraf in de gevallen die het voorstel op het oog heeft pleegt af te wijken van de eis van de officier van justitie. Wel wordt aangegeven dat het aantal zaken waarbij sprake zal zijn van een verschuiving van taakstraffen naar vrijheidsstraffen zeer beperkt zal zijn omdat het aantal zaken waarop deze wetswijziging betrekking heeft, gering is. In de meerderheid van de gevallen zal in de praktijk immers wel sprake zijn van wederspanning met enig letsel bedoeld in artikel 181 Sr, welk feit al onder het bestaande taakstrafverbod van artikel 22b Sr valt. Dit maakt de rechtvaardiging van deze uitbreiding nog wankeler dan hij al was.

¹ Zie ter illustratie bijvoorbeeld

<https://scholarlypublications.universiteitleiden.nl/access/item%3A2902499/view>, en <https://www.njb.nl/blogs/het-taakstrafverbod-onnodige-wetgeving/>